ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГЫГ УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДЛАХ СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН[1]

Улсын нөөцийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаар

Ерөнхий мэдээлэл:

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлсан "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын Урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн 7.3.15-д "Улсын нөөц, хүмүүнлэгийн тусламжийн зохицуулалт, хүч хэрэгслийн бэлэн байдлыг сайжруулж, гамшгийн голомтод эрэн хайх, аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох чадварыг бэхжүүлнэ.", "Онцгой байдлын ерөнхий газрын 2021-2024 оны стратеги төлөвлөгөө"-ний Зорилт 12-д "Гамшгаас хамгаалах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, бүх талын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх", 12.1-д "Улсын нөөцийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулах /холбогдох судалгаа, нөлөөллийн үнэлгээ хийнэ/, Зорилт 15-д "Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологи, цахим үйлчилгээг нэвтрүүлэх", 15.1-д "ОБЕГ-ын бүтцэд цахим мэдээллийн технологийн нэгж шинээр байгуулах" 15.3-д Байгууллагын нэгдсэн мэдээллийн систем, гамшгийн болон бусад мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэх"- гэж заасан.

УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДЛАХ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Улсын нөөцийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах хэрэгцээ, шаардлагыг Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлалын[2] /цаашид Аргачлал гэх/ 2.1-д заасан үе шатын дагуу хийж гүйцэтгэлээ.

НЭГ.АСУУДАЛД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН БАЙДАЛ

Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1-д "Энэ хуулийн зорилт нь гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг шуурхай, үр дүнтэй зохион байгуулах, онцгой байдлын байгууллага болон гамшгаас хамгаалах удирдлагын тогтолцоо, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино", 2.1-д "Гамшгаас хамгаалах тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ", 3.1-д "Энэ хууль нь гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд онцгой байдлын байгууллага, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зөвлөл, онцгой комисс, гамшгаас хамгаалах алба, төрийн байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах болон нутгийн захиргааны байгууллага, хуулийн этгээд, иргэний оролцоог уялдуулан зохицуулах, зохион байгуулах, гамшгаас хамгаалах улсын хяналтыг хэрэгжүүлэх харилцаанд үйлчилнэ", 4.1.7."гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаа" гэж гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, эрэн хайх, аврах, хор уршгийг арилгах, хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэх, хойшлуулшгүй сэргээн босгох арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийг; 42.1-д "Онцгой байдлын байгууллага нь гамшгаас хамгаалах хууль тогтоомж, төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг улсын болон орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах

---

[1]Судалгааг Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолоор батлсан "Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлал"-ын дагуу боловсруулав.

[2]Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын нэгдүгээр хавсралт

тусгайлсан чиг үүрэг бүхий төрийн цэргийн байгууллага мөн." гэсэн зохицуулалт хангагдаж хуулийн хэрэгжилт сайжирна.

Иймд Аргачлалын 3-т заасны дагуу дүн шинжилгээ хийхдээ асуудлыг тодорхойлж, шийдвэрлэх гэж байгаа тухайн асуудлын мөн чанар, цар хүрээг тогтоож, тухайн асуудлаар эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж байгаа нийгмийн бүлэг, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, бусад этгээдийг тодорхойлж, түүнийг үүсгэж байгаа шалтгаан, нөхцөлийг тодорхойлсон болно.

1.1.Асуудлын мөн чанар, цар хүрээг тодорхойлсон байдал:

Улсын нөөцийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулснаар Гамшгаас хамгаалах тухай хууль болон Улсын нөөцийн тухай хуулийн уялдаа холбоо сайжирч, хуулийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах харилцаа, арга зам тодорхой болж Онцгой байдлын ерөнхий газар /Улсын нөөц, хүмүүнлэгийн тусламжийн газар цаашид "ОБЕГ", "УНХТГ" гэх/-ын улсын нөөцийн бараа, материалыг бүрдүүлэх, хадгалах, тээвэрлэж хүргэх, шинэчлэх, сэлгэх, аюулгүй байдлыг хангах, захиран зарцуулах, санхүүжүүлэх үйл ажиллагаа болон бусад чиг үүргийн хэрэгжилт сайжирна. Тухайлбал:

1. Улсын нөөцийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын төсвийн тухай хууль, Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэхээр зохицуулна.
2. Хуулийн зорилт болон холбогдох бусад зүйл, хэсэгт улсын нөөцийн бараа, материалыг "сэлгэх", "аюулгүй байдлыг хангах" талаар тусгана.
3. Үйл ажиллагааны зарчмыг "хууль дээдлэх, нэгдмэл харилцан уялдаатай, шуурхай, тасралтгүй байх, шинжлэх ухааны ололт, орчин үеийн техник технологи, мэдээллийн сүлжээг ашиглах" гэж тодорхойлно.
4. Улсын нөөцийн бараа, материалын бүртгэл, судалгааг үнэн зөв хөтлөх, мэдээ, тайланг шуурхай гаргах, УНХТГ-ын үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологи, цахим үйлчилгээг нэвтрүүлэх зорилгоор мэдээллийн нэгдсэн санг ашиглах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэн "нөөцийн бараа, материалын нэр төрөл, тоо хэмжээ, байршлын нэгдсэн мэдээллийн сан хөтлөх журам, аргачлал, маягтыг Засгийн газар батлах" зохицуулалтыг тусгана.
5. Улсын нөөцийн тухай хуульд орон нутгийн нөөцийг улсын нөөцийн нэг ангилалд хамруулж, уг нөөцийн нэр төрөл, тоо хэмжээг тухайн шатны эрх бүхий албан тушаалтантай зөвшилцөн батлах эрхийг онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрх болгон заасан. ОБЕГ-т орон нутгийн нөөцийн асуудлыг мэргэжлийн удирдлагаар хангах, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх зэрэг эрх хэмжээ хуульд байхгүй байгаа нь орон нутгийн нөөцийн талаарх хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байгаагийн гол шалтгаан болж байна. Иймд хуульд "орон нутгийн нөөцөд хамаарах бараа, материалыг бүрдүүлэх, хадгалах, хамгаалах, захиран зарцуулах журам, жагсаалтыг Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналыг үндэслэн Засгийн газар батлах", зохих "хуулийн этгээд нь нөөцийн талаарх мэдээ, мэдээллийг нэгдсэн мэдээллийн санд бүртгүүлэх үүрэг хүлээх" зохицуулалтыг бий болгоно.
6. Улсын нөөцийн бараа, материалын чанар аюулгүй байдлыг хангах, хадгалалтын хугацааг уртасгах судалгаа хийх, үр дүнг практикт нэвтрүүлэх, чанарын болон судалгааны лабораторийг байгуулах, түүний үйл ажиллагааны хууль, эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх зорилгоор "Улсын нөөц хариуцсан албаны тогтолцоог Онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага тогтоох", "Улсын нөөц хариуцсан албаны дэргэд нөөцийн бараа, материалын чанар стандартыг судлан тогтоох лаборатори

болон инженер техник, засвар үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн нэгжтэй байж болох" зохицуулалтыг тусгана.

7. Стратегийн нөөцийн нэр төрлийг тогтоох эрхийг УИХ-д, гамшгийн нөөцийн нэр төрлийг тогтоох эрхийг Засгийн газарт, орон нутгийн нөөцийн нэр төрлийг тухайн шатны эрх бүхий албан тушаалтантай зөвшилцөн тогтоох эрхийг Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн засгийн газрын гишүүн /Монгол Улсын Шадар сайд/-д тус тус олгосон. Гэвч хуулиар олгогдсон эрх ямар арга замаар хэрэгжих нь тодорхойгүй, нарийвчлан зохицуулаагүйгээс практик дээр ОБЕГ /бүтцийн нэгж УНХТГ-аар дамжуулан/ улсын нөөцийн бараа, материалын нэр төрлийн санал /жагсаалт/-ыг гаргаж, шийдвэр гаргах эрх бүхий субъектэд өгөх үйл ажиллагааг эрхлэн гүйцэтгэж байна. Иймд нөөцийн бараа, материалын хэрэгцээ шаардлага нэр төрөл, тоо хэмжээ, байршлын талаар тооцоо судалгаа хийх, албажуулах үйл ажиллагааг хариуцах этгээд, түүний процессыг хуульчлан тогтоох нь хуульд нийцнэ. ОБЕГ нь ийнхүү нөөцийн бараа, материалын нэр төрлийн санал /жагсаалт/-ыг гаргахдаа хуульчилсан дүрэм, журам, аргачлалгүй түүнчлэн эдийн засгийн мэргэжлийн байгууллагын хамтын оролцоогүй ажиллаж байгаа нь хуулийн хэрэгжилтийн үр дүнг сайжруулах боломжийг хязгаарлаж байгаа тул "нийгэм-эдийн засгийн байдал, газар зүйн онцлог, хүн амын нягтрал, хотжилт, аюулт үзэгдэл, ослын давтамж, хамрах цар хүрээ болон бусад нөхцөл байдлыг харгалзан улсын нөөцийн бараа, материалын жагсаалтыг тогтоох, бүрдүүлэх, гаргах, шинэчлэх, хэвийн хорогдлыг тооцох, нөөцлөх хугацаа тооцох аргачилсан зааврыг батлах" эрхийг Засгийн газарт олгосон зохицуулалтыг бий болгоно.
8. ОБЕГ нь нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөгч хуулийн этгээд биш тул хадгалагдаж буй бараа, материалыг шинэчлэх зорилгоор худалдан борлуулахад НӨАТ үнийн дүнг хасаж тооцдог. Практикт нөөцийн бараа, материалыг НӨАТ-тэй үнээр бүрдүүлээд, түүнийг шинэчлэх буюу борлуулахдаа /НӨАТ-гүй үнээр/ худалдаж орлогоор нь нөхөн бүрдүүлэлтийг хийж байна. Энэ нь нөхөн бүрдүүлэлтээр тухайн нэр төрлийн барааны тоо, хэмжээ багасах гол хүчин зүйл болж байна. Ялангуяа үнэ ихтэй бараа, материал дээр их хэмжээний зөрүү гарах, төсвийн хөрөнгө алдагдал хүлээх нэг шалтгаан нөхцөл нь болж байгаа тул "Нөөцийн бараа, материалыг бүрдүүлэх, шинэчлэхэд Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 13.11-т заасан албан татвараас чөлөөлөхөд мөрдөх журмыг баримтлах" зохицуулалтыг тусгана.
9. Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн засгийн газрын гишүүний саналыг үндэслэн Засгийн газрын шийдвэрээр улсын нөөцийн бараа, материалыг гаргах /зарцуулах/-аар хууль болон журамд тодорхой заасан. Харин яаралтай, хойшлуулшгүй нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд улсын нөөцөөс бараа, материалыг хэрхэн яаж гаргах /зарцуулах/-тай холбоотой зохицуулалт Улсын нөөцийн тухай хууль болон холбогдох журамд байхгүй байна. Практикт гамшиг, аюулт үзэгдэл, осол тохиолдсон үед улсын нөөцөөс бараа материалыг гаргах /зарцуулах/ шийдвэрийг яаралтай гаргах, богино хугацаанд гаргах, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх хэрэгцээ шаардлага цөөнгүй тохиолддог бөгөөд ийм үед эрх бүхий албан тушаалтнаас өгсөн үүргийн хүрээнд улсын нөөцийн бараа, материалыг гарган Засгийн газрын шийдвэрийг нөхөж албажуулж байна. Практикт цөөнгүй тохиолддог энэ үйл ажиллагаа нь Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн зорилгыг хангаж байгаа боловч Улсын нөөцийн тухай хуулийг зөрчсөн үйлдэл болно. Иймд Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнийн бүрэн эрхэд "гамшиг, аюулт үзэгдлийн онцгой тохиолдолд онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын саналыг үндэслэн эхний ээлжинд нэн

шаардлагатай нөөцийн бараа, материалыг улсын нөөцөөс зарцуулах шийдвэр гаргаж, Засгийн газарт даруй танилцуулах" зохицуулалтыг бий болгоно.

10. Мөн нэмэлт өөрчлөлттэй холбоотойгоор техникийн болон нэр томьёо, найруулгын шинжтэй зохих өөрчлөлтүүдийг хийхээр хуулийн төслийг боловсруулна.

1.2.Эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж байгаа нийгмийн бүлэг, иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллага, бусад этгээдийг тодорхойлох:

Иргэн, хуулийн этгээдийн хувьд сөргөөр нөлөөлөх нөхцөл байдал үүсэхгүй бөгөөд холбогдох өөрчлөлтийг оруулж эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгосноор улсын нөөцийн тухай хуулиар зохицуулж буй харилцаа ойлгомжтой, тодорхой болохын зэрэгцээ ОБЕГ /УНХТГ/-ын үйл ажиллагаа сайжирч, хүний нөөцийн чадавх, удирдлага, зохион байгуулалт, алба хаагчийн эрх зүйн байдал эрс дээшилж бодитой үр дүнд хүрнэ.

1.3.Асуудлыг үүсгэж буй шалтгаан нөхцөл:

Улсын нөөцийн тухай хууль тогтоомжийн бүрдэл, зорилтыг бүрэн тодорхойлох, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн уялдаа холбоог сайжруулах, хуулийн хамрах хүрээ зохицуулах харилцаа, арга зам, нэр томьёо, зарчмыг тодорхой болгох, нөөцийн бараа, материалын жагсаалт гаргах, бүрдүүлэх, гаргах, шинэчлэх, хэвийн хорогдлыг тооцох, нөөцлөх хугацаа тооцох, улсын нөөцөд хамаарах бараа, материалын нэр төрөл, тоо хэмжээ, байршлын нэгдсэн мэдээллийн сан хөтлөх зэрэг уг хуулийн хэрэгжих нөхцөлийг хангасан процессын заалтуудыг зарим дүрэм, журам, аргачлалыг батлах эрх олгох замаар нэмж хуульчлах, УНХТГ-ын алба хаагчийн эрх зүйн байдлыг тодорхой болгох шаардлагатай байна.

ХОЁР.АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОДОРХОЙЛСОН БАЙДАЛ

Улсын нөөцийн тухай хууль тогтоомжийн бүрдэл, зорилтыг бүрэн тодорхойлох, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн уялдаа холбоог сайжруулах, хуулийн хамрах хүрээ зохицуулах харилцаа, арга зам, нэр томьёо, зарчмыг тодорхой болгох, нөөцийн бараа, материалын жагсаалт гаргах, бүрдүүлэх, гаргах, шинэчлэх, хэвийн хорогдлыг тооцох, нөөцлөх хугацаа тооцох, улсын нөөцөд хамаарах бараа, материалын нэр төрөл, тоо хэмжээ, байршлын нэгдсэн мэдээллийн сан хөтлөх зэрэг уг хуулийн хэрэгжих нөхцөлийг хангасан процессын заалтуудыг зарим дүрэм, журам, аргачлалыг батлах эрх олгох замаар нэмж хуульчлах, УНХТГ-ын алба хаагчийн эрх зүйн байдлыг тодорхой болгох зорилгоор холбогдох өөрчлөлтийг оруулахаар тусгана.

ГУРАВ.АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРУУД, ТЭДГЭЭРИЙН ЭЕРЭГ, СӨРӨГ ТАЛЫГ ХАРЬЦУУЛСАН БАЙДАЛ

Асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой хувилбаруудыг тогтоож, Аргачлалын 5-д заасны дагуу зорилгод хүрэх байдал буюу Улсын нөөцийн тухай хууль тогтоомжийн бүрдэл, зорилтыг бүрэн тодорхойлох, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн уялдаа холбоог сайжруулах, хуулийн хамрах хүрээ зохицуулах харилцаа, арга зам, нэр томьёо, зарчмыг тодорхой болгох, нөөцийн бараа, материалын жагсаалт гаргах, бүрдүүлэх, гаргах, шинэчлэх, хэвийн хорогдлыг тооцох, нөөцлөх хугацаа тооцох, улсын нөөцөд хамаарах бараа, материалын нэр төрөл, тоо хэмжээ, байршлын нэгдсэн мэдээллийн сан хөтлөх зэрэг уг хуулийн хэрэгжих нөхцөлийг хангасан процессын заалтуудыг зарим дүрэм, журам, аргачлалыг батлах эрх олгох замаар

нэмж хуульчлах, УНХТГ-ын алба хаагчийн эрх зүйн байдлыг тодорхой болгох зорилгыг хангаж чадах эсэх зардал, үр өгөөжийн харьцаа буюу хувилбарыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой гарах зардал, үзүүлэх эерэг өөрчлөлтийг харьцуулан судалж дараахь дүгнэлтийг гаргалаа.

Хувилбар		Зорилгод хүрэх байдал	Зардал, үр өгөөжийн харьцаа	Үр дүн
1	Тэг хувилбар	Өнөөгийн тулгамдаад байгаа бэрхшээл хэвээр үргэлжлэх бөгөөд зорилгод хүрэх боломжгүй.	Нэмэлт зардал гарахгүй ч, сөрөг үр дагавар улам бүр нэмэгдэнэ.	Үр дүн сөрөг
2	Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр ухуулга, сурталчилгаа хийх	Өнөөгийн тулгамдаад байгаа бэрхшээл хэвээр үргэлжлэх бөгөөд хууль тогтоомж хоорондын давхардал, хийдэл, зөрчил арилахгүй.	Асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг арилгахад нөлөөлж, сөрөг үр дагаварыг бууруулж чадахгүй.	Тодорхой үр дүнд хүрэхгүй.
3	Зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх	Хууль тогтоомж хоорондын давхардал, хийдэл, зөрчлийг эдийн засгийн арга хэрэгслээр зохицуулах боломжгүй.	Асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг арилгахад нөлөөлж, сөрөг үр дагаварыг бууруулж чадахгүй.	Тодорхой үр дүнд хүрэхгүй.
4	Төрөөс санхүүгийн интервенци хийх	Төрийн албаны захирах, захирагдах ёсыг санхүүжилтийн асуудлыг шийдвэрлэснээр зарим талаар байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжих хэдий ч зорилгыг хангаж чадахгүй.	Асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг арилгахад нөлөөлж, сөрөг үр дагаварыг бууруулж чадахгүй.	Тодорхой үр дүнд хүрэхгүй.
5	Захиргааны шийдвэр гаргах	Захиргааны шийдвэр гаргах замаар асуудлыг шийдвэрлэх боломжгүй.	Асуудлыг үүсгэж байгаа шалтгааныг арилгахад цогцоор нөлөөлж, сөрөг үр дагаварыг бүрэн бууруулж чадахгүй.	Тодорхой үр дүнд хүрэхгүй.
6	Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах	Хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах замаар шийдвэрлэх боломжтой.	Бага хэмжээний зардал шаардагдах боловч энэ хувилбар нь асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг шийдвэрлэхэд чухал нөлөө үзүүлэх боломжтой.	**Үр дүнтэй**

Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр ухуулга, сурталчилгаа хийх замаар иргэд, олон нийтийг мэдээллээр хангах, зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх, эсхүл төрөөс санхүүгийн интервенци хийх, захиргааны шийдвэр гаргаснаар тухайн асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг шийдвэрлэж, дэвшүүлсэн зорилгод хүрэх боломжгүй байна.

Иймд асуудлын мөн чанар, цар хүрээг харгалзан Улсын нөөцийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах нь зүйтэй гэж үзэж байна.

ДӨРӨВ.ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРУУДЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ

Аргачлалын 6-д заасны дагуу өмнөх үе шатанд сонгон авсан хуулийн төсөл боловсруулах хувилбарын үр нөлөөг аргачлалд заасны дагуу ерөнхий асуултуудад хариулах замаар дүгнэлтийг нэгтгэн гаргалаа.

Жич: Хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөөг шалгуур асуултын дагуу тандсан байдлыг хүснэгт 1, 2, 3, 4-өөс үзнэ үү.

4.1. Хүний эрхэд үзүүлэх үр нөлөө

Хүний эрхэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.

4.2. Эдийн засагт үзүүлэх үр нөлөө

Эдийн засагт сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.

4.3. Нийгэмд үзүүлэх үр нөлөө

Нийгэмд ямар нэгэн сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй. Харин эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгосноор ОБЕГ, УНХТГ-ын улсын нөөцийн бараа, материалыг бүрдүүлэх, хадгалах, тээвэрлэж хүргэх, шинэчлэх, сэлгэх, аюулгүй байдлыг хангах, захиран зарцуулах, санхүүжүүлэх үйл ажиллагаа болон бусад чиг үүргийн хэрэгжилт сайжирна. Үүний зэрэгцээ иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах баталгаа хангагдана.

4.4. Байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө

Байгаль орчинд ямар нэгэн шууд болон шууд бус сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.

4.5. Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хуультай нийцэж байгаа эсэх.

Улсын нөөцийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомжид нийцэх бөгөөд уг хуулийн төсөлтэй уялдуулан Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах шаардлагатай гэж үзэж байна.

ТАВ.ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРУУДЫГ ХАРЬЦУУЛСАН ДҮГНЭЛТ

Аргачлалын 7-д зааснаар хувилбарын эерэг болон сөрөг талуудыг

- Зорилгод хүрэх байдал;
- Зардал, үр өгөөжийн харьцаа;
- Хүний эрх, эдийн засагт, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө;
- Хууль тогтоомжтой нийцэж буй эсэх;
- Гарч болох сөрөг үр дагавар, түүнийг арилгах хувилбар байгаа эсэх гэсэн шалгууруар дахин нягтлан үзэж дараах дүгнэлтийг хийлээ.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн зарчим, Олон улсын хэм хэмжээний жишиг зэргийг харьцуулан дүгнэхэд дурдсан асуудлуудыг хууль боловсруулах замаар шийдвэрлэх боломжтой юм.

ЗУРГАА.ЗӨВЛӨМЖ

Улсын нөөцийн тухай хуульд холбогдох өөрчлөлтийг тусгахдаа хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулж батлан гаргах хувилбарыг сонгох нь зүйтэй. Тус хуулиар дараах асуудлыг нарийвчлан зохицуулах шаардлагатай гэж үзлээ. Үүнд:

1. Улсын нөөцийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын төсвийн тухай хууль, Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэхээр нэмэх;
2. Хуулийн зорилт болон холбогдох бусад зүйл, хэсэгт улсын нөөцийн бараа, материалыг "сэлгэх", "аюулгүй байдлыг хангах" талаар тусгах;
3. Үйл ажиллагааны зарчмыг "хууль дээдлэх, нэгдмэл харилцан уялдаатай, шуурхай, тасралтгүй байх, шинжлэх ухааны ололт, орчин үеийн техник технологи, мэдээллийн сүлжээг ашиглах" гэж тодорхойлох;
4. Улсын нөөцийн бараа, материалын мэдээллийн нэгдсэн санг ашиглах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэн "нөөцийн бараа, материалын нэр төрөл, тоо хэмжээ, байршлын нэгдсэн мэдээллийн сан хөтлөх журам, аргачлал, маягтыг Засгийн газар батлах" зохицуулалтыг тусгах;
5. "Орон нутгийн нөөцөд хамаарах бараа, материалыг бүрдүүлэх, хадгалах, хамгаалах, захиран зарцуулах журам, жагсаалтыг Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналыг үндэслэн Засгийн газар батлах", зохих "хуулийн этгээд нь нөөцийн талаарх мэдээ, мэдээллийг нэгдсэн мэдээллийн санд бүртгүүлэх үүрэг хүлээх" зохицуулалтыг бий болгох;
6. "Улсын нөөц хариуцсан албаны тогтолцоог Онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага тогтоох", "Улсын нөөц хариуцсан албаны дэргэд нөөцийн бараа, материалын чанар стандартыг судлан тогтоох лаборатори болон инженер техник, засвар үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн нэгжтэй байж болох" зохицуулалтыг тусгах;
7. "Нийгэм-эдийн засгийн байдал, газар зүйн онцлог, хүн амын нягтрал, хотжилт, аюулт үзэгдэл, ослын давтамж, хамрах цар хүрээ болон бусад нөхцөл байдлыг харгалзан улсын нөөцийн бараа, материалын жагсаалтыг тогтоох, бүрдүүлэх, гаргах, шинэчлэх, хэвийн хорогдлыг тооцох, нөөцлөх хугацаа тооцох аргачилсан зааврыг батлах" эрхийг Засгийн газарт олгосон зохицуулалтыг бий болгох;
8. "Нөөцийн бараа, материалыг бүрдүүлэх, шинэчлэхэд Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 13.11-т заасан албан татвараас чөлөөлөхөд мөрдөх журмыг баримтлах" зохицуулалтыг тусгах;
9. Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнийн бүрэн эрхэд "гамшиг, аюулт үзэгдлийн онцгой тохиолдолд онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын саналыг үндэслэн эхний ээлжинд нэн шаардлагатай нөөцийн бараа, материалыг улсын нөөцөөс зарцуулах шийдвэр гаргаж, Засгийн газарт даруй танилцуулах" зохицуулалтыг бий болгох;
10. Мөн нэмэлт, өөрчлөлттэй холбоотойгоор техникийн болон нэр томьёо, найруулгын шинжтэй зохих нэмэлт, өөрчлөлтүүдийг хийхээр хуулийн төслийг боловсруулах.

__oOo__

Хавсралт 1

ХҮНИЙ ЭРХЭД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

(Хүснэгт 1)

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1.Хүний эрхийн суурь зарчмуудад нийцэж буй эсэх	1.1. Ялгаварлан гадуурхахгүй ба тэгш байх			
	1.1.1.Ялгаварлан гадуурхахыг хориглох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.1.2.Ялгаварлан гадуурхсан буюу аль нэг бүлэгт давуу байдал үүсгэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.1.3.Энэ нь тодорхой бүлгийн эмзэг байдлыг дээрдүүлэхийн тулд авч буй түр тусгай арга хэмжээ мөн бол олон улсын болон үндэсний хүний эрхийн хэм хэмжээнд нийцэж буй эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.2. Оролцоог хангах			
	1.2.1.Зохицуулалтын хувилбарыг сонгохдоо оролцоог хангасан эсэх, ялангуяа эмзэг бүлэг, цөөнхийн оролцох боломжийг бүрдүүлсэн эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.2.2.Ялангуяа зохицуулалтыг бий болгосноор эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж буй, эсхүл хөндөгдөж болзошгүй иргэдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.3. Хууль дээдлэх зарчим ба сайн засаглал хариуцлага			
	1.3.1.Зохицуулалтыг бий болгосноор хүний эрхийг хөхиүлэн дэмжих, хангах, хамгаалах явцад ахиц дэвшил гарах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.3.2.Зохицуулалтын хувилбар нь хүний эрхийн Монгол Улсын олон улсын гэрээ, НҮБ-ын хүний эрхийн механизмаас тухайн асуудлаар өгсөн зөвлөмжид нийцэж байгаа эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.3.3.Хүний эрхийг зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг тусгах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
2.Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулсан эсэх	2.1. Зохицуулалт нь хүний эрхийг хязгаарлах бол энэ нь хууль ёсны зорилгод нийцсэн эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.2. Хязгаарлалт тогтоох нь зайлшгүй эсэх	Тийм	Үгүй	Ийм зохицуулалт байхгүй.
3.Эрх агуулагч	3.1. Зохицуулалтын хувилбарт хамаарах бүлгүүд буюу эрх агуулагчдыг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.2. Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Хуулийн төсөлд ялгаж тодорхойлох шаардлагагүй.

	3.3. Зохицуулалтын хувилбар нь энэхүү эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэж, тэдний эмзэг байдлыг дээрдүүлэхэд чиглэсэн эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.4. Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг тусгах эсэх /хөгжлийн бэрхшээлтэй, үндэстний цөөнх, хэлний цөөнх, гагцхүү эдгээрээр хязгаарлахгүй/	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
Үүрэг хүлээгч	4.1. Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд нийцүүлсэн эсэх	5.1. Жендэрийн үзэл баримтлалыг тусгасан эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	5.2. Эрэгтэй, эмэгтэй хүний тэгш эрх, тэгш боломж, тэгш хандлагын баталгааг бүрдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

(Хүснэгт 2)

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1.Дэлхийн зах зээл дээр өрсөлдөх чадвар	1.1.Дотоодын аж ахуйн нэгж болон гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж хоорондын өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.2.Хил дамнасан хөрөнгө оруулалтын шилжилт хөдөлгөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх (эдийн засгийн байршил өөрчлөгдөхийг оролцуулан)	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.3.Дэлхийн зах зээл дээрх таагүй нөлөөллийг монголын зах зээлд орж ирэхээс хамгаалахад нөлөөлж чадах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
2.Дотоодын зах зээлийн өрсөлдөх чадвар болон тогтвортой байдал	2.1.Хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргах боломжийг бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.2.Хязгаарлагдмал өрсөлдөөний улмаас үнийн хөөрөгдлийг бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.3.Зах зээлд шинээр орж ирж байгаа аж ахуйн нэгжид бэрхшээл, хүндрэл бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.4.Зах зээлд шинээр монополийг бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
3.Аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэлийн болон захиргааны зардал	3.1.Зохицуулалтын хувилбарыг хэрэгжүүлснээр аж ахуйн нэгжид шинээр зардал үүсэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.2.Санхүүжилтийн эх үүсвэр олж авахад нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.3.Зах зээлээс тодорхой бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авахад хүргэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

	3.4.Бараа бүтээгдэхүүний борлуулалтад ямар нэг хязгаарлалт, эсхүл хориг тавих эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.5.Аж ахуйн нэгжийг үйл ажиллагаагаа зогсооход хүргэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
4.Мэдээлэх үүргийн улмаас үүсч байгаа захиргааны зардлын ачаалал	4.1.Хуулийн этгээдэд захиргааны шинж чанартай нэмэлт зардал (Тухайлбал, мэдээлэх, тайлан гаргах г.м) бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
5.Өмчлөх эрх	5.1.Өмчлөх эрхийг (үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, эдийн бус баялаг зэргийг) хөндсөн зохицуулалт бий болох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	5.2.Өмчлөх эрх олж авах, шилжүүлэх болон хэрэгжүүлэхэд хязгаарлалт бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	5.3.Оюуны өмчийн (патент, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрх зэрэг) эрхийг хөндсөн зохицуулалт бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
6.Инноваци болон судалгаа шинжилгээ	6.1.Судалгаа шинжилгээ, нээлт хийх, шинэ бүтээл гаргах асуудлыг дэмжих эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.2.Үйлдвэрлэлийн шинэ технологи болон шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх, дэлгэрүүлэхийг илүү хялбар болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
7.Хэрэглэгч болон гэр бүлийн төсөв	7.1.Хэрэглээний үнийн түвшинд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	7.2.Хэрэглэгчдийн хувьд дотоодын зах зээлийг ашиглах боломж олгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	7.3.Хэрэглэгчдийн эрх ашигт нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	7.4.Хувь хүний /гэр бүлийн санхүүгийн байдалд (шууд буюу урт хугацааны туршид) нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
8.Тодорхой бүс нутаг, салбарууд	8.1.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байрыг шинээр бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	8.2.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байр багасгах чиглэлээр нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	8.3.Жижиг, дунд үйлдвэр, эсхүл аль нэг салбарт нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
9.Төрийн захиргааны байгууллага	9.1.Улсын төсөвт нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	9.2.Шинээр төрийн байгууллага байгуулах, эсхүл төрийн байгууллагад бүтцийн өөрчлөлт хийх шаардлага тавигдах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	9.3.Төрийн байгууллагад захиргааны шинэ чиг үүрэг бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

10.Макро эдийн засгийн хүрээнд	10.1.Эдийн засгийн өсөлт болон ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	10.2.Хөрөнгө оруулалтын нөхцөлийг сайжруулах, зах зээлийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	10.3.Инфляци нэмэгдэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
11.Олон улсын харилцаа	11.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээтэй нийцэж байгаа эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

НИЙГЭМД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

(Хүснэгт 3)

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1.Ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөрийн зах зээл	1.1.Шинээр ажлын байр бий болох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.2.Шууд болон шууд бусаар ажлын байрны цомхотгол бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.3.Тодорхой ажил мэргэжлийн хүмүүс болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	1.4.Тодорхой насны хүмүүсийн ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
2.Ажлын стандарт, хөдөлмөрлөх эрх	2.1.Ажлын чанар, стандартад нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.2.Ажилчдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.3.Ажилчдын эрх, үүрэгт шууд болон шууд бусаар нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.4.Шинээр ажлын стандарт гаргах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.5.Ажлын байранд технологийн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон өөрчлөлт бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
3.Нийгмийн тодорхой бүлгийг хамгаалах асуудал	3.1.Шууд болон шууд бусаар тэгш бус байдал үүсгэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.2.Тодорхой бүлэг болон хүмүүст сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх. Тухайлбал, эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэршээлтэй иргэд, ажилгүй иргэд, үндэстний цөөнхөд гэх мэт	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.3.Гадаадын иргэдэд илэрхий нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
4.Төрийн удирдлага, сайн засаглал, шүүх эрх мэдэл, хэвлэл	4.1.Засаглалын харилцаанд оролцогчдод нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	4.2.Төрийн байгууллагуудын үүрэг, үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

мэдээлэл, ёс суртахуун	4.3.Төрийн захиргааны албан хаагчдын эрх, үүрэг, харилцаанд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	4.4.Иргэдийн шүүхэд хандах, асуудлаа шийдвэрлүүлэх эрхэд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	4.5.Улс төрийн нам, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
5.Нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал	5.1.Хувь хүн/нийт хүн амын дундаж наслалт, өвчлөлт, нас баралтын байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	5.2.Зохицуулалтын хувилбарын улмаас үүсэх дуу чимээ, агаар, хөрсний чанарын өөрчлөлт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	5.3.Хүмүүсийн амьдралын хэв маяг (хооллолт, хөдөлгөөн, архи, тамхины хэрэглээ)-т нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
6.Нийгмийн хамгаалал, эрүүл мэнд, боловсролын систем	6.1.Нийгмийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжид нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.2.Ажилчдын боловсрол, шилжилт хөдөлгөөнд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.3.Иргэдийн боловсрол (төрийн болон хувийн хэвшлийн боловсролын байгууллага) олох, мэргэжил эзэмших, давтан сургалтад хамрагдахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.4.Нийгмийн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ авахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.5.Их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагаа, өөрийн удирдлагад нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
7.Гэмт хэрэг, нийгмийн аюулгүй байдал	7.1.Нийгмийн аюулгүй байдал, гэмт хэргийн нөхцөл байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	7.2.Хуулийг албадан хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	7.3.Гэмт хэргийн илрүүлэлтэд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	7.4.Гэмт хэргийн хохирогчид, гэрчийн эрхэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
8.Соёл	8.1.Соёлын өвийг хамгаалахад нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	8.2.Хэл, соёлын ялгаатай байдал бий болгох эсэх, эсхүл уг ялгаатай байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	8.3.Иргэдийн түүх, соёлоо хамгаалах оролцоонд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй

БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

(Хүснэгт 4)

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1.Агаар	1.1.Зохицуулалтын хувилбарын үр дүнд агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
2.Зам тээвэр, түлш, эрчим хүч	2.1.Тээврийн хэрэгслийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх/бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.2.Эрчим хүчний хэрэглээг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.3.Эрчим хүчний үйлдвэрлэлд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.4.Тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
3.Ан амьтан, ургамлыг хамгаалах	3.1.Ан амьтны тоо хэмжээг бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	3.2.Ховордсон болон нэн ховор амьтан, ургамалд сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	3.3.Ан амьтдын нүүдэл, суурьшилд сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	3.4.Тусгай хамгаалалттай газар нутагт сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
4.Усны нөөц	4.1.Газрын дээрх ус болон гүний ус, цэвэр усны нөөцөд сөргөөр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	4.2.Усны бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	4.3.Ундны усны чанарт нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
5.Хөрсний бохирдол	5.1.Хөрсний бохирдолтод нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	5.2.Хөрсийг эвдэх, ашиглагдсан талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
6.Газрын ашиглалт	6.1.Ашиглагдаагүй байсан газрыг ашиглах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	6.2.Газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	6.3.Экологийн зориулалтаар хамгаалагдсан газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
7.Нөхөн сэргээгдэх/нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялаг	7.1.Нөхөн сэргээгдэх байгалийн баялгийг өөрөө нөхөн сэргээгдэх чадавхийг нь алдагдуулахгүйгээр зохистой ашиглах эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	7.2.Нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялгийн ашиглалт нэмэгдэх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй